

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS  
DE BELGIQUE

13 juin 2006

**PROPOSITION DE LOI**

relative à la transsexualité

## AMENDEMENTS

N° 15 DE MME VAN DER AUWERA

Art. 11

**Remplacer cet article par la disposition suivante:***«Art. 11. — Il est inséré dans le Livre I<sup>er</sup>, Titre II du Code civil, un Chapitre VII, libellé comme suit:**«Chapitre VII. — Changement de la mention du sexe dans les actes de naissance.**Article 101bis. — Tout Belge qui, en raison de son orientation transsexuelle, a la conviction intime, constante et irréversible d'appartenir à l'autre sexe que celui qui est indiqué sur son acte de naissance et qui a adopté le rôle sexuel correspondant peut demander au tribunal d'ordonner la modification de la mention du sexe dans l'acte de naissance, à condition que cette personne:*

Documents précédents :

Doc 51 **0903/ (2003/2004)** :

- 001 : Proposition de loi de Mmes Vautmans, Déom et Marghem et M. Swennen.
- 002 : Avis du Comité consultatif de bioéthique.
- 003 : Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN  
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

13 juni 2006

**WETSVOORSTEL**

betreffende de transseksualiteit

## AMENDEMENTEN

Nr. 15 VAN MEVROUW VAN DER AUWERA

Art. 11

**Dit artikel vervangen als volgt:***«Art. 11. — In het Burgerlijk Wetboek wordt in Boek I, Titel II een Hoofdstuk VII ingelast, luidende:**«Hoofdstuk VII. — Wijziging van de vermelding van het geslacht in de akten van geboorte.**Art. 101bis. — Iedere Belg die op grond van zijn transseksuele geaardheid de voortdurende en onomkeerbare innerlijke overtuiging heeft tot het andere geslacht te behoren dan is vermeld is zijn akte van geboorte en de daarmee overeenstemmende geslachtsrol heeft aangenomen, kan de rechtbank verzoeken de wijziging van de vermelding van het geslacht in de akte van geboorte te bevelen, indien deze persoon:*

Voorgaande documenten :

Doc 51 **0903/ (2003/2004)** :

- 001 : Wetsvoorstel van de dames Vautmans, Déom en Marghem en de heer Swennen.
- 002 : Advies van het Raadgevend comité voor bio-ethiek.
- 003 : Amendementen.

*1° ait, sur le plan physique, été adaptée au sexe désigné dans toute la mesure de ce qui est possible et justifié du point de vue médical;*

*2° ne soit plus en mesure de procréer conformément à son sexe initial.*

*Art. 101ter. Sauf les exceptions prévues expressément par la loi, le jugement ou l'arrêt ordonnant le changement de la mention du sexe dans l'acte de naissance sortit ses effets à partir du jour où il est coulé en force de chose jugée. À partir de cette date, le requérant est réputé appartenir au nouveau sexe, notamment en ce qui concerne les droits, pouvoirs et obligations liés au sexe.*

*Le changement de la mention du sexe dans l'acte de naissance ne porte pas atteinte aux rapports de droit familial existant à la date visée à l'alinéa 1<sup>er</sup>, ni aux droits, pouvoirs et obligations en découlant. Toutes les actions portant sur ces rapports de droit familial et sur les droits, pouvoirs et obligations en découlant peuvent encore être introduites après la date visée à l'alinéa 1<sup>er</sup>.».*

#### JUSTIFICATION

Les transsexuels sont confrontés à un vide juridique. Il est donc nécessaire de réglementer cette matière, afin de conférer un fondement légal à la pratique actuelle et de mettre fin à l'insécurité juridique - surtout après l'arrêt Goodwin. L'option retenue dans la proposition de loi n'est toutefois pas la bonne.

En effet, un changement de sexe constitue un changement d'état civil. Il s'agit d'une matière d'ordre public. Un tel changement ne peut pas simplement être acté par l'officier de l'état civil. La décision finale doit être prise par un juge et bénéficier de toutes les garanties de la procédure judiciaire. Un contrôle judiciaire marginal du respect des conditions de fond peut toutefois suffire.

Les personnes qui ne sont pas en mesure d'assumer les frais de la procédure peuvent toujours demander la désignation d'un avocat *pro deo*.

*1° lichamelijk aan het verlangde geslacht is aangepast voor zover dit uit medisch oogpunt mogelijk en verantwoord is;*

*2° nimmer meer in staat is om overeenkomstig zijn oorspronkelijke geslacht kinderen te baren respectievelijk te verwekken.*

*Art. 101ter. Behoudens de uitzonderingen waarin de wet uitdrukkelijk voorziet, heeft het vonnis of arrest dat de wijziging van de vermelding van het geslacht in de akte van geboorte beveelt, gevolgen vanaf de dag waarop het in kracht van gewijsde is getreden. Vanaf dat tijdstip wordt de verzoeker geacht te behoren tot het nieuwe geslacht, inzonderheid voor wat de geslachtsgebonden rechten, bevoegdheden en verplichtingen betreft.*

*De wijziging van de vermelding van het geslacht in de akte van geboorte laat de op het in het eerste lid genoemde tijdstip bestaande familierechtelijke betrekkingen en de daaruit voortvloeiende rechten, bevoegdheden en verplichtingen onverlet. Alle vorderingen met betrekking tot deze familierechtelijke betrekkingen en de daaruit voortvloeiende rechten, bevoegdheden en verplichtingen, kunnen nog worden ingesteld na het in het eerste lid genoemde tijdstip.».*

#### VERANTWOORDING

Transseksuelen worden geconfronteerd met een juridisch vacuüm. Een regeling is dan ook nodig om de huidige praktijk een wettelijke grondslag te geven en rechtsonzekerheid weg te werken, te meer gelet op het Goodwin-arrest. De weg die hiervoor in het wetsvoorstel wordt bewandeld, is evenwel niet de juiste.

Een geslachtswijziging is immers een wijziging van burgerlijke staat. Dit is van openbare orde en kan niet het voorwerp zijn van een loutere aktering door de ambtenaar van de burgerlijke stand. De uiteindelijke beslissing moet worden genomen door een rechter, met alle waarborgen van een gerechtelijke procedure. Een marginale rechterlijke controle waarbij wordt nagegaan of aan de grondvoorwaarden is voldaan, kan evenwel volstaan.

Diegenen die de kosten van de procedure niet kunnen dragen, kunnen altijd een *pro deo*-advocaat toegewezen krijgen.

## N° 16 DE MME VAN DER AUWERA

## Art. 12

**Remplacer cet article par la disposition suivante:**

«Art. 12. — L'article 57bis du même Code est rétabli dans la rédaction suivante:

«Art. 57bis. — Si le sexe de l'enfant ne peut être déterminé avec certitude dans le délai prévu à l'article 55, il est établi un acte de naissance mentionnant que le sexe de l'enfant n'a pas pu être déterminé.

Dans les trois mois suivant l'acte de naissance, ou, en cas de décès durant ce délai, au moment de la déclaration de décès, il est établi, moyennant la radiation de l'acte visé à l'alinéa 1<sup>er</sup>, un nouvel acte de naissance mentionnant le sexe, si ce dernier a pu être déterminé dans l'intervalle, sur la base d'une déclaration médicale fournie en la matière.

Si, dans le délai prévu à l'alinéa 2, aucune déclaration médicale n'a été fournie, ou s'il ressort de la déclaration médicale transmise que le sexe ne peut être déterminé avec certitude, le nouvel acte de naissance mentionne que le sexe de l'enfant est indéterminé.».

## N° 17 DE MME VAN DER AUWERA

## Art. 12bis (nouveau)

**Sous un chapitre Vbis, intitulé «Modifications du Code judiciaire», insérer un article 12bis, libellé comme suit:**

«Art. 12bis. — L'article 627 du Code judiciaire est complété par un 7<sup>o</sup>bis libellé comme suit:

«7<sup>o</sup>bis. Le juge de l'endroit de la rédaction ou de la transcription de l'acte de naissance, lorsqu'il s'agit du changement de la mention du sexe dans l'acte de naissance sur la base de la nature transsexuelle du requérant;».

## Nr. 16 VAN MEVROUW VAN DER AUWERA

## Art. 12

**Dit artikel vervangen als volgt:**

«Art. 12. — Artikel 57bis van het Burgerlijk Wetboek wordt hersteld in de volgende lezing:

«Art. 57bis. — Indien het geslacht van het kind niet met zekerheid kan worden bepaald binnen de bij artikel 55 bepaalde termijn, wordt een akte van geboorte opgesteld, waarin wordt vermeld dat het geslacht van het kind niet is kunnen worden vastgesteld.

Binnen drie maanden na de geboorteakte, of, bij overlijden binnen die termijn, ter gelegenheid van de aangifte van het overlijden, wordt onder doorhaling van de in het eerste lid bedoelde akte een nieuwe akte van geboorte opgemaakt, waarin het geslacht, indien dit inmiddels is bepaald, wordt vermeld aan de hand van een ter zake voorgelegde medische verklaring.

Indien binnen de in het tweede lid genoemde termijn geen medische verklaring is overgelegd, of uit de overgelegde medische verklaring blijkt dat het geslacht niet met zekerheid kon worden bepaald, vermeldt de nieuwe akte van geboorte dat het geslacht van het kind onbepaald is.».

## Nr. 17 VAN MEVROUW VAN DER AUWERA

## Art. 12bis (nieuw)

**Onder een Hoofdstuk Vbis met als opschrift «Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek» een artikel 12bis invoegen, luidende:**

«Art. 12bis. — Artikel 627 van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld met een nummer 7<sup>o</sup>bis, luidende:

«7<sup>o</sup>bis. De rechter van de plaats waar de akte van geboorte is opgemaakt of overgeschreven, wanneer het gaat om de wijziging van vermelding van het geslacht in de akte geboorte op grond van de transseksuele aardheid van de eiser;».

## N° 18 DE MME VAN DER AUWERA

## Art. 12ter (nouveau)

**Il est inséré un article 12ter, libellé comme suit:**

«Art. 12ter. — Un chapitre XXIIbis, intitulé «Procédure en matière de changement de la mention du sexe dans l'acte de naissance sur la base de l'orientation transsexuelle» et comprenant les dispositions suivantes est inséré dans le livre IV du même Code:

«Article 1385/1. — Sans préjudice des dispositions du présent chapitre, les articles 1025 à 1028, ainsi que les articles 1029, alinéa 1<sup>er</sup>, et 1030 à 1031 s'appliquent à l'introduction et à l'instruction de la demande de modification de la mention du sexe dans l'acte de naissance sur la base de l'orientation transsexuelle du requérant.

La requête mentionne le prénom souhaité si le changement du prénom lié au sexe est demandé en même temps que la modification de l'indication du sexe sur la base de l'orientation sexuelle.

Article 1385/2. — La requête est introduite par la personne concernée ou par son représentant légal.

Article 1385/3. § 1<sup>er</sup>. — À peine de nullité, est jointe à la requête une copie de l'acte de naissance du requérant ainsi qu'une déclaration signée conjointement par des experts désignés par arrêté royal, qui fait apparaître:

a. que le requérant a, en raison de son orientation transsexuelle, la conviction intime, constante et irréversible d'appartenir à l'autre sexe que celui qui est indiqué sur son acte de naissance et a adopté le rôle sexuel correspondant;

b. si et, dans l'affirmative, dans quelle mesure le requérant a été adapté au sexe désiré dans toute la mesure de ce qui est possible et justifié du point de vue médical ou psychologique, et pour quelles raisons le requérant n'a, le cas échéant, pas subi de réaffectation sexuelle intégrale;

c. que l'intéressé n'est plus en mesure de procréer conformément à son sexe initial.

§ 2. Dans la déclaration, il n'y a pas lieu de reprendre la mention visée au § 1<sup>er</sup> si, sur le plan physique, l'intéressé a déjà été adapté au sexe désiré.

## Nr. 18 VAN MEVROUW VAN DER AUWERA

## Art. 12ter (nieuw)

**Er wordt een artikel 12ter ingevoegd, luidende:**

Art. 12ter. — In hetzelfde Wetboek wordt in Boek IV een Hoofdstuk XXIIbis ingelast met als opschrift «Rechtspleging inzake de wijziging van de vermelding van het geslacht in de akte van geboorte op grond van de transseksuele geaardheid», luidende:

«Artikel 1385/1. — Onverminderd de bepalingen van dit hoofdstuk, zijn de artikelen 1025 tot 1028, alsmede de artikelen 1029 eerste lid en 1030 tot 1031 van toepassing op de inleiding en behandeling van de vordering tot wijziging van de vermelding van het geslacht in de akte van geboorte op grond van de transseksuele geaardheid van de verzoeker.

Het verzoekschrift vermeldt de gewenste voornaam, indien tegelijk met de wijziging van de geslachtsaanduiding op grond van de transseksuele geaardheid de verandering van de geslachtsgebonden voornaam wordt gevraagd.

Artikel 1385/2. — Het verzoekschrift wordt ingediend door de betrokken persoon of door diens wettelijke tegenwoordiger.

Artikel 1385/3. § 1. — Op straffe van nietigheid wordt bij het verzoekschrift een afschrift van de akte van geboorte van de verzoeker gevoegd alsmede een gezamenlijk ondertekende verklaring van bij Koninklijk Besluit aangewezen deskundigen, waaruit blijkt:

a. dat de verzoeker ingevolge zijn transseksuele geaardheid de voortdurende en onomkeerbare innerlijke overtuiging heeft tot het andere geslacht te behoren dan is vermeld in zijn akte van geboorte en de daarmee overeenstemmende geslachtsrol heeft aangenomen;

b. of en zo ja, in hoeverre de verzoeker lichamelijk aan het verlangde geslacht zodanig is aangepast als uit medisch of psychologisch oogpunt mogelijk en verantwoord is, alsmede om welke redenen de verzoeker in voorkomend geval geen volledige geslachtsaanpassende behandeling heeft ondergaan;

c. dat de verzoeker nimmer meer in staat is om overeenkomstig zijn oorspronkelijke geslacht kinderen te baren respectievelijk te verwekken.

§ 2. In de verklaring behoeft het in § 1 onder a bedoelde onderdeel niet te worden opgenomen indien de verzoeker lichamelijk reeds aan het verlangde geslacht is aangepast.

*Article 1385/4. — Lorsque le jugement ou l'arrêt qui ordonne la modification de la mention du sexe dans l'acte de naissance a été coulé en force de chose jugée, le greffier envoie, à la demande de l'intéressé ou du ministère public, une expédition du dispositif du jugement ou de l'arrêt par envoi recommandé avec accusé de réception à l'officier de l'état civil du lieu où a été établi ou transcrit l'acte de naissance, qui transcrit sans délai le dispositif dans ses registres.*

*Il en est fait mention en marge de l'acte de naissance en question et cet acte n'est plus délivré qu'avec la modification ordonnée, sous peine d'une indemnisation par l'officier qui l'a délivré.»*

N° 12 DE MME VAN DER AUWERA

Art. 9

**Remplacer cet article par la disposition suivante:**

*«Art. 9. — L'article 8 de la loi du 15 mai 1987 relative aux noms et prénoms est complété par un alinéa 5, libellé comme suit:*

*«La mention en marge des actes de l'état civil relatifs aux enfants du bénéficiaire, visée à l'alinéa précédent, n'est pas faite si le prénom du bénéficiaire a été modifié, en raison de son orientation transsexuelle, en un prénom qui ne correspond pas à la mention initiale du sexe dans l'acte de naissance du bénéficiaire.».*

*Artikel 1385/4. — Nadat het vonnis of arrest dat de wijziging beveelt van de vermelding van het geslacht in de akte van geboorte, in kracht van gewijsde is getreden, stuurt de griffier, op verzoek van de verzoeker of van het openbaar ministerie, een uitgifte van het beschikkende gedeelte van het vonnis of arrest bij aangezekende zending met ontvangstbewijs aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar de akte van geboorte is opgemaakt of overgeschreven, die het beschikkende gedeelte onverwijld in zijn registers overschrijft.*

*Op de kant van de desbetreffende akte van geboorte wordt ervan melding gemaakt en deze akte wordt niet meer afgegeven dan met de bevolen wijziging, op straffe van schadevergoeding door de ambtenaar die ze heeft afgegeven.»*

Nr. 19 VAN MEVROUW VAN DER AUWERA

Art. 9

**Dit artikel vervangen als volgt:**

*«Art. 9. — Artikel 8 van de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en voornamen wordt aangevuld met een vijfde lid, luidende:*

*«De in het vorige lid bedoelde melding op de kant van de akten van de burgerlijke stand die betrekking hebben op de kinderen van de begunstigde, blijft achterwege indien de voornaam van de begunstigde op grond van diens transseksuele geaardheid werd gewijzigd in een voornaam die niet overeenstemt met de oorspronkelijke vermelding van het geslacht in de akte van geboorte van de begunstigde.».*

Liesbeth VAN DER AUWERA (CD&V)